

До Конституційного Суду України

вул. Желянська, 14 м. Київ, 01024

Суб'єкт права на конституційне звернення:

Херсонський ремонтно-виробничий комбінат
(код ЄДРПОУ 05447102,

м. Херсон, вул. Червонофлотська, 42)

в особі ліквідатора - *арбітражного керуючого*

Белоусова Ігоря Валентиновича свідощтво

Міністерства юстиції України № 866 від 24.04.2013р.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

В порядку статей 42, 43 і 94 Закону України «Про Конституційний суд України»

про офіційне тлумачення положень частини першої статті 42 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 14 травня 1992 року N 2343-XII (в чинній редакції Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 22 грудня 2011 року N4212-VI), у системному зв'язку з частиною четвертою статті 3 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» від 01 липня 2004 р. N 1952-IV та частиною третьою статті 78 Господарського кодексу України від 16 січня 2003 року N 436-IV.

Предмет необхідного тлумачення:

частина перша статті 42 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 14 травня 1992 року N 2343-XII в чинній редакції Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 22 грудня 2011 року N4212-VI

Офіційне опублікування:

Голос України, 2012, 01, 18.01.2012 N 8-9

Офіційний вісник України, 2012, N 5 (27.01.2012), ст. 164

Урядовий кур'єр, 2012, 02, 02.02.2012 N 20

Відомості Верховної Ради України, 2012, N 32-33 (17.08.2012), ст. 413,

у попередній редакції Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" зазначена норма (тотожного змісту) була визначена в частині першій статті 26

Стаття 42. Ліквідаційна маса

1. Усі види майнових активів (майно та майнові права) банкрута, які належать йому на праві власності або господарського відання на дату відкриття ліквідаційної процедури та виявлені в ході ліквідаційної процедури, включаються до складу ліквідаційної маси, за винятком об'єктів житлового фонду, в тому числі гуртожитків, дитячих дошкільних закладів та об'єктів комунальної інфраструктури, що належать юридичній особі - банкруту, які передаються в порядку, встановленому законодавством, до комунальної власності відповідних територіальних громад без додаткових умов і фінансуються в установленому порядку.

у системному зв'язку з:

частиною четвертою статті 3 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» від 01 липня 2004 р. N 1952-IV в чинній редакції Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення та спрощення процедури державної реєстрації земельних ділянок та речових прав на нерухоме майно" від 04 липня 2012 року № 5037-VI

Офіційне опублікування:

Голос України, 2012, 08, 07.08.2012 N 143

Офіційний вісник України, 2012, N 60 (17.08.2012), ст. 2407

Урядовий кур'єр, 2012, 08, 22.08.2012 N 151

Відомості Верховної Ради України, 2013, N 23 (07.06.2013), ст. 224

Стаття 3. Засади державної реєстрації прав

4. Права на нерухоме майно та їх обтяження, що виникли до набрання чинності цим Законом, визнаються дійсними у разі відсутності їх державної реєстрації, передбаченої цим Законом, за таких умов:

якщо реєстрація прав та їх обтяжень була проведена відповідно до законодавства, що діяло на момент їх виникнення, або якщо на момент виникнення прав та їх обтяжень діяло законодавство, що не передбачало обов'язкової реєстрації таких прав та їх обтяжень.

та частиною третьою статті 78 Господарського кодексу України від 16 січня 2003 року N 436-IV

Офіційне опублікування:

Офіційний вісник України, 2003, N 11 (28.03.2003), ст. 462

Відомості Верховної Ради України, 2003, N 18 (02.05.2003), ст. 144

Відомості Верховної Ради України, 2003, N 19-20 (16.05.2003), ст. 144

Відомості Верховної Ради України, 2003, N 21-22 (30.05.2003), ст. 144

Стаття 78. Комунальні унітарні підприємства

3. Майно комунального унітарного підприємства перебуває у комунальній власності і закріплюється за таким підприємством на праві господарського відання (комунальне комерційне підприємство) або на праві оперативного управління (комунальне некомерційне підприємство).

Обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні:

Офіційне тлумачення положень зазначених Законів України є необхідним у зв'язку з наявністю неоднозначної судової практики щодо визначення правового статусу майна, яке передане органом місцевого самоврядування до створених ними підприємств, а також включення такого майна, яке перебуває у комунального підприємства-банкрута до складу ліквідаційної маси.

Внаслідок невірною, на думку особи, яка звертається, правозастосування господарськими судами зазначених вище норм Законів України привело до порушення її прав та охоронюваних Законом інтересів.

Звертаю увагу Високоповажного Суду на те, що за юридично однакових обставин у справах однакових категорій положення зазначених норм Законів України у правозастосовній загальній практиці розглядаються по-різному.

В одному випадку, суди розглядають підприємство, яке створене органом місцевого самоврядування, з огляду на положення його Статуту, та передане в його управління (на баланс) майно керується вимогами частини третьої статті 78 Господарського кодексу України

Частиною 1, Розділу XV Перехідних положень Конституції України зазначено, що закони та інші нормативні акти, прийняті до набуття чинності цією Конституцією, є чинними у частині, що не суперечить Конституції України.

Відповідно до Закону СРСР, від 06.03.1990р. № 1305-І "Про власність в СРСР"

Положення про державну власність розповсюджувалися на комунальну власність, яка була на той час її складовою частиною.

Стаття 23. Власність адміністративно-територіальних утворень (комунальна власність)

У власності краю, області, району чи іншого адміністративно-територіального утворення перебувають майно органів влади і управління адміністративно-територіального утворення, кошти місцевого бюджету, житловий фонд і житлово-комунальне господарство місцевої Ради народних депутатів, а також можуть бути підприємства сільського господарства, торгівлі, побутового обслуговування, транспорту, промислові, будівельні та інші підприємства і комплекси, заклади народної освіти, культури, охорони здоров'я та інше майно, необхідне для економічного і соціального розвитку та виконання інших завдань, які стоять перед відповідними адміністративно-територіальними утвореннями.

Стаття 24. Майно державного підприємства

1. Майно, що є державною власністю і закріплене за державним підприємством, належить йому на праві повного господарського відання.

Здійснюючи право повного господарського відання своїм майном, підприємство володіє, користується та розпоряджається зазначеним майном і на свій розсуд вчиняє щодо нього будь-які дії, які не суперечать законам. До права повного господарського відання застосовуються правила про право власності, якщо законодавчими актами Союзу РСР, союзних і автономних республік не передбачено інше.

Зазначене підтверджується законодавством (діючим, на той час Української РСР):

статтею 37 Закону Української РСР "Про власність" (697-12) та главою 7 Цивільного кодексу Української РСР

Таким чином, майно, закріплене за підприємством (передане на баланс) за часів СРСР, належить йому на праві повного господарського відання.

По-друге: частина 5 статті 3 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» від 01.07.2004 року, визнає:

Право власності та інші речові права на нерухоме майно, набуті згідно з діючими нормативно-правовими актами до набрання чинності цим Законом, визнаються державою. Відповідно до цього Закону реєстрація речових прав на нерухомість, їх обмежень здійснюється лише в разі вчинення правочинів щодо нерухомого майна, а також за заявою власника (володільця) нерухомого майна.

Всупереч висновку Вищого господарського суду України, який викладений у Постанові від 19.04.2012 року по справі № _____ треба зазначити, що реєстраційне посвідчення від 05.01.1994 року, видане на підставі розпорядження облвиконкому № _____ від 26.05.1976р. є належним документом, що посвідчує право обласного госпрозрахункового підприємства на будівлі та споруди розташовані за адресою _____

Більш того, пунктами 13 та 20 "Інструкції про порядок реєстрації будинків та домоволодінь у містах і селищах міського типу Української РСР" Міністерства комунального господарства УРСР, від 31.01.1966 року (яка діяла на момент передачі нерухомого майна), зазначається:

п.13 «При винесенні виконкомом рішення про оформлення права власності на будинок або домоволодіння, що належить місцевій Раді депутатів трудящих, державній, кооперативній або громадській установі, підприємству чи організації, бюро технічної інвентаризації, на підставі

від 16 січня 2003 року N 436-IV та визнають зазначене підприємство комунальним, а правовий режим закріпленого майна – на праві господарського відання.

У зв'язку з чим, у випадку ліквідаційної процедури, зазначеного підприємства, дотримуються вимог частини третьої статті 42 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 14 травня 1992 року N 2343-XII та роблять висновок про те, що це майно входить до складу ліквідаційної маси, як таке, що належить комунальному підприємству-банкруту на праві господарського відання

Такої позиції додержується:

- ВИЩИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД УКРАЇНИ,

судові акти: ПОСТАНОВА ВІД 08.08.2007 року по справі №

ПОСТАНОВА ВІД 11.06.2008 року по справі №

В іншому випадку – є суди, які схиляються до протилежної позиції.

Зокрема зазначають, що підприємствам, створеним за рішеннями органів місцевого самоврядування, передане у їх відання майно, не зважаючи на наявність реєстрації (реєстраційного посвідчення), перебуває лише на балансі, у зв'язку з тим, що про це зазначається у розпорядчих документах про створення підприємств (як приклад: Розпорядження обласної ради трудящих 1976 року)

Свою позицію обґрунтовують тим, що баланс підприємства (організації) є формою бухгалтерського обліку, визначення складу і вартості майна та обсягу фінансових зобов'язань на конкретну дату. Баланс не визначає підстав знаходження майна у власності (володінні) підприємства.

Таким чином, роблять висновок, що передане майно на баланс комунального підприємства не знаходиться на праві повного господарського відання, та його не включають до складу ліквідаційної маси.

Такої позиції додержується:

- ВИЩИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД УКРАЇНИ,

судові акти: ПОСТАНОВА ВІД 19.04.2012 року по справі № _____ га відмовлено в перегляді

ВЕРХОВНИМ СУДОМ УКРАЇНИ (Постанова ВГСУ від 20.08.2013р): >

ПОСТАНОВА ВІД 14.04.2011 року по справі N _____

Думка суб'єкта звернення:

Цілком погоджуюся з позицією, у якій майно, передане в управління (на баланс) підприємства, що створене органом місцевого самоврядування, визнають закріпленим на праві господарського відання, та у справах про банкрутство зазначених підприємств, включають це майно до складу ліквідаційної маси.

Невірною вважаю другу позицію, з огляду на те, що суди розглядаючи розпорядчі документи про створення комунальних підприємств виданих за часів СРСР помилково сприймають «буквальне» трактування: «передача майна на баланс», у значенні виключно як «форму бухгалтерського обліку», оскільки частиною 3 статті 78 Господарського кодексу України чітко визначається те, що майно комунального унітарного підприємства закріплюється за таким підприємством на праві господарського відання або на праві оперативного управління, тобто іншого правового статусу закріплення майна законодавством не передбачено.

Висновки господарських судів, які схиляються до другої позиції, також спростовується наступним:

По-перше: Юридичне поняття «*право повного господарського відання*» було введено в Українській РСР лише після прийняття 06.03.1990 року Закону СРСР "Про власність в СРСР".

цього рішення, провадить реєстрацію будинку або домоволодіння та видає реєстраційне посвідчення (додаток N 3 та 3-а)»;

п.20 «На підставі рішення виконкому місцевої Ради депутатів трудящих про оформлення права власності на будинок (домоволодіння) власникові видається свідоцтво про це (додаток N 2, 2-а), або реєстраційне посвідчення (додаток N 3, 3-а).

Таку позицію підтримує **ВИЩИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД УКРАЇНИ:**
судовий акт: **ПОСТАНОВА ВІД 20.12.2011 року по справі №**

Сьогоднішня ситуація в Україні, коли органами влади і місцевого самоврядування за підтримки окремих органів судової влади стало за звичку порушення прав власності та інших речових прав громадян та юридичних осіб, я, як представник підприємства-банкрута, використавши всі можливі засоби судового захисту від місцевих господарських судів до Верховного Суду України:

справа №

суд, області - Рішення від 23.10.2009 року;

апеляційний господарський суд - Постанова від 26.01.2010 року;

Вищий господарський суд України – Постанова від 23.06.2010 року;

Вищий господарський суд України – Ухвала про відмову в допуску до провадження Верховним Судом України від 15.09.2010 року.

справа №

Господарський суд м. Рішення від 29.11.2011 року;

апеляційний господарський суд - Постанова від 06.02.2012 року;

вищий господарський суд України – Постанова від 19.04.2012 року

Вищий господарський суд України – Ухвала про відмову в допуску до провадження Верховним Судом України від 20.08.2012 року.

З метою забезпечення реалізації та захисту прав підприємства та його кредиторів, взагалі, визначення вірного застосування зазначених норм, враховуючи актуальність цього звернення в світі законодавчої неврегульованості, на підставі вищевикладеного, керуючись статтями 147, 150 Конституції України, пунктом 4 статті 13, статтями 42, 43 і 94 Закону України "Про Конституційний Суд України",

Прошу Конституційний Суд України:

1. Дати офіційне тлумачення положень частини першої статті 42 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 14 травня 1992 року N 2343-XII (в чинній редакції Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 22 грудня 2011 року N4212-VI) у системному зв'язку з частиною четвертою статті 3 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень» від 01 липня 2004 р. N 1952-IV та частиною третьою статті 78 Господарського кодексу України від 16 січня 2003 року N 436-IV стосовно включення майна комунального підприємства-банкрута до складу ліквідаційної маси.

2. У зв'язку з цим надати відповідь на такі питання:

- чи є реєстраційне посвідчення документом що підтверджує перебування майна на праві повного господарського відання;
- чи підлягає включенню до складу ліквідаційної маси майно, яке було передане підприємству – банкруту органом місцевого самоврядування.

Додатки копії та оригінали документів:

Ліквідатор

Херсонського ремонтно виробничого комбінату
"28" вересня 2013 р.

І.В.Белоусов